

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 440/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 3 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 97/2015 a jeho uznesením z 15. októbra 2015, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 100/2015 a jeho uznesením z 2. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 3 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trencin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 97/2015 a jeho uznesením z 15. októbra 2015, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajsky súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 100/2015 a jeho uznesením z 2. marca 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 18. apríla 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 97/2015 z 15. októbra 2015 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o upustenie od výkonu zvyšku trestu odnatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 T 54/99 zo 17. októbra 2002 v spojení s rozsudkom Najvyšieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 52/02 z 18. decembra 2002. Následným uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 100/2015-71 z 2. marca 2016 bola zamietnutá ako nedôvodná sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 Nt 97/2015 z 15. októbra 2015.

Podľa názoru sťažovateľa všeobecné súdy porušili jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Sťažovateľ je presvedceny o tom, že ani jeden zo všeobecných súdov nebol nestranný a nezávislý.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že do skutkovej podstaty občianskych práv a záväzkov a trestných obvinení podľa l. 6 ods. 1 dohovoru zaradila judikatúra aj konania týkajúce sa výkonu trestu. Do tejto kategórie patri aj konanie o upustenie od výkonu zvyšku trestu zo zdravotných dôvodov, keďže ujma na zdraví, ktorá naďalej vzniká u sťažovateľa, sa stáva nezvratnou, ako to uviedla posudková lekárka MUDr. ████████ v lekárskej správe z 5. októbra 2015. Zo správy vyplýva, že sťažovateľ prekonal v roku 2012 cievnu mozgovú príhodu, následkom ktorej má ochrnutu ľavú hornú a dolnú konatinu. Ochorenie postihlo mobilitu a v spojení s dlhodobým pobytom vo väzení aj jeho psychickú stránku. Prehlbila sa organicita a tazke postihnutie kognitívnych funkcií (schopnosťi). Podľa sťažovateľa je evidentné, že v dôsledku dlhodobého pobytu vo väzení je psychicky na tom tak zle, že

každé postihnutie kognitívnych funkcií spôsobuje u neho totálnu demenciu, v dôsledku ktorej nebude vedieť, kto je a kde je.

Podľa názoru sťažovateľa všeobecné sudy pochybili, keď nepredvolali znalcov z odboru neurológie, neuropsychológie a neuropsychiatrie. Rovnako nepredvolali ani samotného sťažovateľa, hoci mal právo klásť otázky. Bez vyjadrenia odborníkov všeobecné sudy nemohli rozhodnúť nestranné a objektívne, čím porušili čl. 3, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pritom z judikatúry vyplýva povinnosť súdu postupovať tak, aby bol zistený stav veci. Táto zásada sa vzťahuje na celé trestné konanie, teda aj na rozhodovanie o upustení od výkonu trestu. Dôsledné uplatnenie tejto zásady predpokladá vykonanie všetkých do úvahy prichádzajúcich a dostupných dôkazov vrátane znaleckého dokazovania zameraného na náležité objasnenie povahy choroby, ktorou odsúdený trpí.

Sťažovateľ je toho názoru, že došlo k porušeniu čl. 6 dohovoru tým, že nebol vypočutý a nemal možnosť klásť otázky, resp. vyjadriť sa ku všetkému. Pritom všeobecné sudy vedeli, že je telesne postihnutý s ťažkým postihnutím kognitívnych funkcií na báze organicity. Napriek tomu mu nenavrhlí, aby si zvolil obhajcu, hoci je povinnosťou súdov chrániť práva občanov a garantovať im súdnu ochranu a byť pritom nezávislý a nestranný.

Sťažovateľ tiež namieta, že vo veci sa malo konať verejne a pokiaľ sa tak nestalo, došlo k porušeniu čl. 6 dohovoru.

Nemožno súhlasiť s názorom krajského súdu, podľa ktorého ochorenie sťažovateľa nie je v súčasnosti životu nebezpečné. Sťažovateľ kladie v tejto súvislosti otázku, ako na to krajský súd prišiel, keď nedošlo k vypracovaniu potrebných znaleckých posudkov. Krajský súd sa oprel o údaje protistrany. Tvrdí totiž, že mal dostatočné údaje o zdravotnom stave sťažovateľa, a to od ústavu na výkon trestu. Už len skutočnosť, že cievná mozgová príhoda ischemická sa stala sťažovateľovi v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], je dôvodom na pochybnosti o objektivite ich vyjadrenia. Pritom sťažovateľ, ktorý je ťažko telesne a duševne postihnutý, je umiestnený spolu so zdravými odsúdenými a má rovnaké podmienky ako oni. Dochádza tým k porušovaniu čl. 3 dohovoru.

Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd rozhodol o porušení jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 3 a čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom a krajským súdom. Domáha sa aj finančného plnenia vo výške 2 000 € za psychickú ujmu, v dôsledku ktorej nemá chuť žiť, ako aj za výdavky súvisiace so zhotovovaním kópií pre súd, ale aj kópií dokumentov zo zdravotnej karty.

Napokon sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd ustanovil advokáta ako právneho zástupcu v tomto konaní.

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Tos 100/2015-71 z 2. marca 2016 vyplýva, že ním bola zamietnutá ako nedôvodná sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 Nt 97/2015 z 15. októbra 2015. Podľa názoru krajského súdu okresný súd postupoval v procese správne, keď o návrhu sťažovateľa v súlade s ustanovením § 301 Trestného poriadku rozhodoval na neverejnom zasadnutí, keďže zákon nepredpisuje, aby sa o upustení od výkonu trestu odňatia slobody podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku rozhodovalo na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí. Námietka sťažovateľa, podľa ktorej v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru sa malo rozhodovať v jeho prítomnosti, nebola opodstatnená. Sťažovateľ sa podaným návrhom domáhal rozhodnutia v rámci vykonávacieho konania, ktoré sa realizuje v zmysle zákona na neverejnom zasadnutí. O oprávnenosti obvinenia proti sťažovateľovi v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo už predtým právoplatne rozhodnuté. Vo vykonávacom konaní sa preto už nerozhoduje o oprávnenosti trestného obvinenia. Preto na toto konanie nie je ustanovenie čl. 6 ods. 1 dohovoru aplikovateľné. V prípade rozhodovania podľa § 413 Trestného poriadku zákon prikazuje súdu rozhodovať na neverejnom zasadnutí. Dôvodná nebola ani námietka sťažovateľa, že je právne nevzdelaný a nemá si z čoho hradiť trovy obhajoby. Krajský súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že neznalosť zákona neospravedlňuje a hoci odsúdený má vo vykonávacom konaní nárok na bezplatnú obhajobu, ak nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, zabezpečenie bezplatnej obhajoby v prípadoch, keď nejde o povinnú

obhajobu, je možné v zmysle § 40 ods. 2 Trestného poriadku len na základe žiadosti obvineného. Sťažovateľ však takúto žiadosť nepodal, a preto absencia jeho zastúpenia obhajcom v konaní nie je porušením jeho práv na obhajobu.

Okresný súd rozhodol správne a v súlade so zákonom aj z vecného hľadiska, keď návrh sťažovateľa na upustenie od výkonu trestu odňatia slobody zamietol, keďže neboli splnené podmienky podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku. Okresný súd dospel k záveru, že aj keď sťažovateľ trpí nevyliciteľným ochorením, toto ochorenie nie je v súčasnosti životu nebezpečné. Za životu nebezpečnú chorobu možno považovať len takú závažnú chorobu, ktorá podľa najnovších poznatkov lekárskej vedy je takého charakteru, že choroba sama osebe bez prístúpenia ďalších zmien v zdravotnom stave odsúdeného bezprostredne ohrozuje na živote. Pritom musí ísť o také ochorenie, u ktorého nie je možné v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody zabezpečiť adekvátnu zdravotnú starostlivosť o odsúdeného. S poukazom na tieto úvahy sa krajský súd stotožnil so záverom okresného súdu o neexistencii ochorenia, ktoré by samo osebe bez prístúpenia nových ďalších zdravotných komplikácií bezprostredne ohrozovalo sťažovateľa na jeho živote. Ani podľa názoru krajského súdu niet rozumného dôvodu pochybovať o objektívnosti vyjadrenia ústavu na výkon trestu, podľa ktorého sťažovateľ má zabezpečenú adekvátnu zdravotnú starostlivosť v podmienkach výkonu trestu. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že jeho zdravotný stav neposúdil znalec, aj podľa názoru krajského súdu lekárska správa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] obsahuje dostatočné údaje o zdravotnom stave sťažovateľa, ktoré sú potrebné na rozhodnutie podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku. Pritom obsah tejto lekárskej správy má plnú oporu v správach o lekárskejších vyšetreniach sťažovateľa. Niet teda sporu o tom, akými ochoreniami skutočne trpí, preto krajský súd nepovažoval námietku nevykonania znaleckého dokazovania o zdravotnom stave sťažovateľa za dôvodnú. Nepovažoval tiež za dôkaz, obsah ktorého by bol dôvodom na zrušenie uznesenia okresného súdu, sťažovateľom predložený odborný posudok o jeho invalidite. V tomto posudku zo 14. mája 2013 posudkoví lekári Sociálnej poisťovne konštatovali tie isté ochorenia sťažovateľa, ktoré boli uvedené aj v lekárskej správe ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Okolnosť, že posudkoví lekári určili sťažovateľovi mieru poklesu vykonávania zárobkovej činnosti na 75 %, však ešte neznamená, že by ochorenia sťažovateľa boli nezlučiteľné s výkonom trestu odňatia slobody s obmedzeným pracovným zaradením. Naopak, výsledok tohto odborného

posudku svedčí o zachovaní 25 % miery schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Z uvedeného teda vyplýva, že ani posudkoví lekári nezistili u sťažovateľa úplnú bezvládnosť, teda ani úplnú neschopnosť vykonávať zárobkovú činnosť. Aj tento listinný dôkaz predložený sťažovateľom svedčí o správnosti záveru okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľ nie je pripútaný natrvalo na lôžku a je mobilný.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok

vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podstata námietok sťažovateľa má jednak procesnoprávny, ale tiež vecný obsah. Z procesnoprávneho hľadiska sťažovateľ namieta, že sa nekonalo na verejnom zasadnutí, ako aj to, že sa k záverom o jeho zdravotnom stave dospelo bez znaleckého dokazovania len na základe zdravotného posúdenia zo strany ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Z vecného hľadiska považuje prijaté závery o jeho terajšom zdravotnom stave za nesprávne, keďže podľa jeho názoru v skutočnosti sú splnené podmienky na to, aby sa upustilo od výkonu zvyšku trestu doživotného odňatia slobody.

Podľa názoru ústavného súdu treba závery okresného súdu a krajského súdu považovať za dostatočné a presvedčivé. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu reflektuje

na sťažovateľove námietky, ktoré v konaní uplatnil. Tieto závery nemožno z ústavnoprávneho hľadiska považovať za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s týmito závermi nestotožňuje, sama osebe neznamená porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru.

Ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že pokiaľ ide o výkon rozhodnutia v trestných veciach, je čl. 6 dohovoru vo svojej „trestnej“ časti v zásade neaplikovateľný, pretože tu už nejde o rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia (Enea proti Taliansku zo 17. 9. 2009). To zároveň znamená, že okresný súd v súlade so zákonom oprávnene vo veci konal a rozhodol na neverejnom zasadnutí. Podstatná je v tejto súvislosti aj tá skutočnosť, že krajský súd poskytol pred rozhodnutím sťažovateľovi dôkazy, ktoré si zo spisu vyžiadal, s možnosťou zaujať k nim stanovisko.

V ostatnom ústavný súd odkazuje v plnom rozsahu na obsah odôvodnenia uznesenia krajského súdu.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2016